

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 372/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovéj a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou AS Legal s. r. o., Hlučínska 1/11, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Šulva, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 81/2019 a jeho uznesením z 27. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2020 elektronicky doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci

namietaného porušenia čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 81/2019 a jeho uznesením z 27. februára 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 74/2017 zo 17. apríla 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 64/2018 z 25. októbra 2018 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) a b) v spojení s § 138 písm. a), § 139 ods. 1 písm. c) a § 127 ods. 5 Trestného zákona. Sťažovateľ sa mal inému vyhrážať smrťou a ťažkou ujmom na zdraví takým spôsobom, že to mohlo vzbudiť dôvodnú obavu a taký čin mal spáchať závažnejším spôsobom konania (so zbraňou) a na chránenej osobe, ktorá je blízkou osobou. Bol mu za to uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov, výkon ktorého bol odložený na skúšobnú dobu v trvaní 12 mesiacov. Zároveň mu bolo uložené ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou.

3. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu a krajského súdu v celom rozsahu odmietol. Právne a skutkové argumenty sťažovateľa a ním definované vady konania pred okresným súdom a krajským súdom uvádzané v tejto ústavnej sťažnosti boli v plnom rozsahu namietané v predchádzajúcich štádiách konania.

4. Vydané rozhodnutia a postup všeobecných súdov pred ich vydaním nerešpektovali zásadným spôsobom právo na obhajobu, rozhodnutia sú založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom, ale predovšetkým všeobecnými súdmi vykonané skutkové hodnotenie vykazuje prvky „svojevôle a arbitrárnosti“ zasahujúcej do ústavne zaručených práv sťažovateľa.

5. Sťažovateľ napáda skutkový záver všeobecných súdov o tom, že sa dopustil spáchania skutku, a to z týchto dôvodov:

- záver o spáchaní skutku sťažovateľom prijali všeobecné sudy výlučne na základe jediného dôkazu, a to svedeckej výpovede poškodenej bývalej manželky;

- svedecká výpoveď poškodenej bola všeobecnými súdmi hodnotená ako vysoko vierohodná, a to napriek skutočnosti, že v konaní sa preukázalo, že v niektorých otázkach nevy povedala pravdu, bola ďalšími minimálne 5 svedkami (vrátane vlastnej dcéry) označená za osobu so sklonom k fabulácii a agresivite, svedkovia svedčili o vydieraní sťažovateľa poškodenou pre účely získania peňažných prostriedkov a poškodená je psychiatrickou pacientkou, ktorá bola opakovane hospitalizovaná na psychiatrii;

- k záveru o spáchaní skutku sťažovateľom neexistujú žiadne iné priame alebo nepriame dôkazy.

6. Napádané rozhodnutia sú založené na nejasných a neúplných skutkových zisteniach okresného súdu, o ktorých existujú závažné pochybnosti. Okresný súd, ako aj krajský súd vyhodnotili dokazovanie jednostranne, prehliadali skutočnosti svedčiace v prospech obhajoby a skutočnosti spochybňujúce verziu skutku podľa všeobecného súdu. Všeobecné sudy taktiež nesprávne vyhodnotili hodnovernosť svedkov, resp. vierohodnosť ich výpovedí a neprihliadli na faktické výhody poskytované svedkyňi postupom polície a prokuratúry, pričom preukázanie rozhodujúcich skutočností je založené výlučne na jednej svedeckej výpovedi. Všeobecný súd odmietol vykonať mnohé závažné dôkazné prostriedky navrhované obhajobou, najmä vo vzťahu k nestrannosti a hodnovernosti svedkyne, ako aj dôkazy na preukázanie motívu sťažovateľa, ktorý bol všeobecnými súdmi vyhodnotený veľmi nelogicky. V zmysle naplnenia zásady objasnenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností obžaloba bola povinná poskytnúť dôkazy, avšak vzhľadom na benevolentný prístup všeobecného súdu k miere istoty týkajúcej sa preukázania skutku to napokon ani nemala za potrebné.

7. Skutok, ktorým mal sťažovateľ naplniť skutkovú podstatu trestného činu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona, vyplýva z výpovedí jedinej svedkyne, a to poškodenej. Podľa názoru sťažovateľa sa dokazovaním na hlavnom pojednávaní nad akúkoľvek pochybnosť preukázalo, že tvrdenia poškodenej o údajnom vyhrázaní sťažovateľa neboli potvrdené žiadnym iným dôkazom. Naopak, z výpovedí všetkých svedkov vypočítaných na hlavnom pojednávaní, ako aj v prípravnom

konaní vyplynulo, že poškodená má silný sklon k fabuláciám a že ide len o jej účelové tvrdenia. Možno to považovať za priehľadnú a špekulatívnu snahu kriminalizovať sťažovateľa pre účely jeho vydierania tak, aby poškodenej poskytoval finančné prostriedky. Nielen túto skutočnosť potvrdili na hlavnom pojednávaní svedkyne [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Aj ďalšie svedkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] majú vedomosť o tom, že poškodená pravidelne vydierala sťažovateľa požadovaním finančného plnenia pod hrozbou privolania polície, resp. pod hrozbou privodenia trestného stíhania voči osobe sťažovateľa. Svedkovia vypočutí na hlavnom pojednávaní zhodne opisujú poškodenú ako osobu so sklonmi ku fabuláciám, konfliktnú a so sklonmi k agresivite.

8. Sťažovateľ opakovane v konaní uviedol, že tvrdenia poškodenej o údajnom vyhrázaní sa nezakladajú na pravde. Poškodená sťažovateľa dlhodobo vydierala žiadosťami o finančné plnenie pod hrozbou privolania polície, resp. privodenia trestného stíhania. Je to zrejmé aj z toho, že všetky režijné výdavky na domácnosť hradil sťažovateľ. Prispieval poškodenej aj finančne a prakticky uhrádzal všetky výdavky na výživu maloletej [REDAKOVANÉ] ktorá nie je jeho dcérou. Poškodená nadužívala „tabletky“, teda psychofarmaká na lekársky predpis a bola viackrát psychiatricky liečená, resp. hospitalizovaná v psychiatrickej liečebni. Poškodená sťažovateľa po jeho prepustení z väzby viackrát kontaktovala a volala mu. Sťažovateľ si nemyslí, že sa poškodená môže báť o svoj život a zdravie, keď ho sama kontaktuje, telefonuje mu a odovzdáva mu korešpondenciu (ktorú sťažovateľ predložil okresnému súdu na hlavnom pojednávaní). Sťažovateľ nemal nikdy v práci problém pre užívanie alkoholu, pričom pracuje ako stolár a triezvosť je základným predpokladom výkonu tejto práce. Vo svojom okolí je obľúbený, nemá s nikým problémy. V spoločnej domácnosti s poškodenou chcel zotrvať preto, že si rodinu cenil. Nechcel, aby zostala v dome sama bez zdrojov obživy (ako to bolo v čase hlavného pojednávania 14. novembra 2017).

9. Poškodená vo svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní uviedla, že zvykla užívať psychofarmaká, a potvrdila aj existenciu psychických problémov, v dôsledku ktorých bola hospitalizovaná. Podľa jej vlastných slov v čase, keď malo dôjsť ku skutku, lieky nepožívala. Sťažovateľ to považuje preukázateľne za jedno z mnohých klamstiev,

ktoré poškodená ako svedkyňa uviedla, keďže z výpisu zo zdravotnej dokumentácie je zrejmé, že v októbri 2016 (teda v čase spáchania skutku) jej boli predpísané psychiatriom psychofarmaká a podľa svedeckých výpovedí aj v tom čase ju videli viackrát pod vplyvom omamných látok. Poškodená na hlavnom pojednávaní uviedla, že má sťažovateľa rada a chce s ním žiť. Dokonca tvrdila, že sa so sťažovateľom po jeho prepustení z väzby stretávala. V čase údajného incidentu mala mať dvere do izby (v ktorej mala spať s maloletou [REDAKOVANÉ] otvorené. O vyhrážaní sa nožom, ktoré sa malo odohrať, sa nikomu nezverila s výnimkou svedkyne [REDAKOVANÉ]. Táto svedkyňa však vyvrátila tvrdenie poškodenej, že by sa jej s niečím takým zverila. Poškodená ďalej uviedla, že po prepustení sťažovateľa z väzby sa s ním intímne stýkala a otehotnela, pričom mala podstúpiť interrupciu. Okresný súd na jej adresu uviedol, že vypovedala vierohodne, na všetky rozpory, resp. položené otázky vedela adekvátne reagovať a odpovedať. Toto tvrdenie okresného súdu je v priamom rozpore s vykonaným dokazovaním.

10. Poškodená preukázateľne nehovorila pravdu, keď uviedla, že svedkyňa [REDAKOVANÉ] povedala bezprostredne po údajnom skutku, že sa jej mal sťažovateľ vyhrážať. Ďalej preukázateľne nehovorila pravdu, keď uviedla, že v čase skutku nepožívala psychofarmaká, lebo v skutočnosti jej boli vtedy psychiatriom predpísané. Rovnako preukázateľne tvrdila nepravdu, keď na otázku obhajcu, či trpí nejakou psychickou poruchou, uviedla, že nie a že sa ani nelieči u žiadneho psychiatra, čo je v priamom rozpore s informáciou poskytnutou zdravotnou poisťovňou na žiadosť vyšetrovateľa, z ktorej vyplýva, že poškodená bola viacnásobne vyšetrená v psychiatrickej ambulancii.

11. Tvrdenia poškodenej sú nelogické, navzájom si protirečiace a neustále sa meniace v podstatných okolnostiach. Z výpovedí svedkýň [REDAKOVANÉ] vyplýva, že poškodená klamala, pokiaľ ide o okolnosť, či v čase, keď sa jej mal sťažovateľ vyhrážať, mala na izbe (v ktorej spolu s maloletou dcérou ležala v posteli) dvere zatvorené, keďže v decembri 2016 (v čase po spáchaní skutku) mala v zmysle výpovede týchto svedkýň uviesť, že v inkriminovanom čase boli dvere do izby zatvorené a že sťažovateľ na ne búchal. Na hlavnom pojednávaní pritom poškodená tvrdila, že dvere boli otvorené. Tvrdenie poškodenej, podľa ktorého bola so sťažovateľom tehotná a že následne došlo k umelému prerušeniu tehotenstva, sa taktiež nijako nepotvrdilo.

V tejto súvislosti sťažovateľ súdu navrhol vykonať dôkaz dožiadaním príslušnému zdravotníckemu zariadeniu, či eviduje v období 6 mesiacov dozadu od 14. novembra 2017 interrupčný zákrok poskytnutý poškodenej. Okresný súd tomuto návrhu nevyhovel. Vyzval poškodenú uviesť, v ktorej nemocnici sa podrobila interrupčnému zákroku a či udeľuje súhlas na vyžiadanie správy o tomto zákroku. Poškodená na túto výzvu nereagovala. Z odôvodnenia rozsudku nie je vôbec zrejmé, ako napokon bolo toto tvrdenie poškodenej vyhodnotené, hoci ide o zásadný dôkaz preukazujúci dôveryhodnosť poškodenej a o zásadnú skutočnosť, ktorá môže znamenať aj spáchanie trestného činu krivej výpovede a krivej prísahy zo strany poškodenej.

12. V súvislosti so sklonom poškodenej fabulovať a uvádzať nepravdu poukazuje sťažovateľ (ako príklad) na jej výpoveď na hlavnom pojednávaní zo 14. novembra 2017, resp. v zápisnici o výsluchu zo 7. decembra 2016, v ktorej poškodená uviedla, že ráno okolo 7.00 h dňa 9. októbra 2016 (teda v časovom období, keď sa mal v zmysle opisu skutku v obžalobe sťažovateľ poškodenej vyhrážať zabitím) išiel sťažovateľ do obchodu po pivo a poškodená išla za ním asi po 5 minútach, pričom v tomto obchode sa mali stretnúť a sťažovateľ jej mal nadávať a vyhrážať sa jej zabitím s tým, že podľa poškodenej bola v tom čase v obchode prítomná len mladá predavačka. Zo zápisnice o výsluchu svedkyne [REDAKOVANÉ] (predavačky v obchode) jednoznačne vyplýva, že svedkyňou konfliktu alebo vyhrážania nebola.

13. Je pozoruhodné, ako mohli všetky tieto ľahko vyvrátiteľné nepravdivé tvrdenia poškodenej, ktorými zavádzala okresný súd priamo na hlavnom pojednávaní, uniknúť jeho pozornosti, a ako bolo možné poškodenú, resp. jej výpoveď označiť už len v kontexte uvedeného príkladu za vierohodnú.

14. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] (dcéra sťažovateľa a poškodenej) bola dlhé roky členkou ich spoločnej domácnosti a má dôkladnú znalosť charakterov a obvyklého správania rodičov, ako aj pomerov v ich spoločnej domácnosti. Uviedla, že nikdy nebola svedkyňou toho, že by sa sťažovateľ poškodenej vyhrážal, resp. správal sa k nej agresívne. Neverí, že by sťažovateľ bol schopný poškodenej ublížiť, príp. formulovať verbálne hrozby voči nej a jej neplnoletej dcére. Význam výpovede svedkyne nemožno tendenčne

bagatelizovať len z toho dôvodu, že vylučuje správanie sťažovateľa podľa opisu skutku v obžalobe. Okresný súd v rozsudku uviedol, že výpoveď svedkyne hodnotil ako účelovú, lebo táto mala s poškodenou natoľko zlý vzťah, že ju to donútilo odísť do zahraničia. K tomu je nutné poznamenať, že aj napriek problematickému vzťahu medzi svedkyňou a poškodenou nemožno bez ďalšieho vyhodnotiť jej výpoveď ako účelovú. Jej dôveryhodnosť nebola žiadnym objektívnym tvrdením (a už vôbec nie dôkazom) nijako spochybnená a samotný nefungujúci vzťah matky a dcéry nemôže sám osebe automaticky znamenať klamlivosť alebo účelovosť výpovede svedkyne. Ide o ničím nepodloženú domnienku okresného súdu, ktorá arbitrárne a neobjektívne uberá na váhe výpovedi, ktorá je zásadná pre objasnenie povahových črt, správania a zvykov poškodenej a sťažovateľa. Je potrebné zdôrazniť, že svedkyňa aj napriek tomu, že žila istý čas mimo spoločnej domácnosti sťažovateľa a poškodenej, žila v ich spoločnej domácnosti dosť dlhý čas na to, aby poznala povahu a správanie svojich rodičov. Svedkyňa jasne uviedla, že podľa nej poškodená údajné vyhrážanie zo strany sťažovateľa fabulovala, keďže sa chcela zbaviť sťažovateľa, resp. dosiahnuť, aby domácnosť opustil. Jednoznačne tiež uviedla, že viackrát bola svedkom toho, ako sa poškodená sťažovateľovi vyhrážala, že ak jej nedá peniaze, zavolá políciu, a že takto riešila veľa vecí. Nikdy však nebola svedkom toho, že by sa sťažovateľ poškodenej vyhrážal, resp. sa k nej správal agresívne, prípadne že by poškodená povedala alebo naznačila obavu zo slovného vyjadrenia sťažovateľa. Svedkyňa si myslí, že je znalá pomerov medzi poškodenou a sťažovateľom a že s poškodenou v dôsledku jej povahy a správania nekomunikujú ani jej vlastní rodičia.

15. Všeobecný súd neobjektívne až arbitrárne vyhodnotil aj ďalšie svedecké výpovede ako účelové majúce za cieľ zbaviť sťažovateľa viny. Je zrejmé, že v čase, keď malo dôjsť ku skutku, boli sťažovateľ a poškodená v dome sami (okrem maloletej ■■■■■), a preto nemohli byť svedkami toho, čo sa stalo, resp. nestalo. Tieto svedecké výpovede však zásadne prispievajú k objasneniu skutočností relevantných z hľadiska objasnenia ďalších skutkových okolností a skutočností pre posúdenie naplnenia všetkých znakov skutkovej podstate trestného činu nebezpečného vyhrážania. Takéto svedecké výpovede majú podľa názoru sťažovateľa o to väčšiu relevanciu, keď je potrebné nado všetku pochybnosť preukázať pravdivosť, resp. nepravdivosť tvrdení poškodenej

v situácii, keď jedinými priamymi svedkami boli poškodená a sťažovateľ. Ide o klasický prípad tvrdenia proti tvrdeniu, pričom je úlohou všeobecného súdu posúdiť, ktoré z tvrdení je pravdivé v takej miere, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti. Práve pre toto posúdenie a práve za situácie, keď všeobecný súd čelí potrebe vyhodnotenia jedného z tvrdení ako pravdivého, môžu svedecké výpovede osôb zo sociálneho okolia sťažovateľa a poškodenej veľa napovedať v prospech pravdivosti tvrdenia jedného z nich.

16. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] (niekdajšia kolegyňa poškodenej) uviedla, že poškodená sa mnohokrát nedostavila do práce a uvádzala vždy samé výhovorky, resp. klamala o dôvodoch absencie. Obžaloba predvolala túto svedkyňu z dôvodu, že podľa výpovede poškodenej sa o údajnom vyhrázaní s touto svedkyňou rozprávala. Svedkyňa však na otázku, či jej niekedy poškodená oznámila, že sa jej sťažovateľ vyhrážal, jednoznačne odpovedala, že nie. Považovala reči šírené poškodenu o tom, že mala byť zbitá, za klamstvá. Podľa názoru svedkyne sa poškodenej nedalo veriť. Ako príklad uviedla tvrdenie poškodenej, že ju zrazilo auto, pričom v tom čase bola poškodená pod vplyvom drog a vína. Svedkyňa (zhodne s ostatnými svedkami) uviedla, že sťažovateľ nikdy nebol agresívny, nie je si vedomá toho, že by sa niekedy niekomu vyhrážal a má o ňom dobrú mienku. I pri tejto svedkyni je ťažké predstaviť si akúkoľvek potrebu „obhajovať“ sťažovateľa, ako to uvádza okresný súd.

17. Poškodená má sklony ku fabuláciám a skresľovaniu, čo potvrdili všetci vypočutí svedkovia, pričom ide aj o výpovede jej blízkych rodinných príslušníkov (dcéra, sestra, brat). V prípade, ak má slúžiť výpoveď svedka ako jediný dôkaz o vine obžalovaného, bez ďalších podporných dôkazov, musí byť tento dôkazný prostriedok jasný, logický, zrozumiteľný, presvedčivý, vierohodný a zároveň musí byť inými dôkazmi nespochybniteľný, či dokonca nevyvrátiteľný. Svedecká výpoveď poškodenej nespĺňa, a to čo i len náznakom, ani jeden z týchto atribútov.

18. V nadväznosti na už uvedené považuje sťažovateľ skutkový záver o spáchaní skutku kladeného mu za vinu založený výlučne na svedeckej výpovedi poškodenej za arbitrárny a protiústavný.

19. Podľa názoru sťažovateľa je svedecká výpoveď poškodenej ako jediného a rozhodujúceho dôkazu spochybnená jednak skutočnosťou, že opakovane uvádza nepravdu, ale aj obsahom výpovedí ostatných svedkov, ktoré ju diskvalifikujú ako vierohodného a nezáujatého svedka.

20. Ďalej sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na obhajobu, ako aj porušenie zásady kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní.

21. Zásadným porušením práv obhajoby v súvislosti so znaleckým posudkom znalkyne [REDAKOVANÉ] (odbor zdravotníctvo, odvetvie psychiatria), v ktorom táto diagnostikovala sťažovateľovi závislosť od alkoholu, bolo nedoručenie uznesenia vyšetrovateľa z 24. októbra 2016 o pribratí znalca obhajcovi sťažovateľa, a to aj napriek skutočnosti, že tento 12. októbra 2016 prevzal obhajobu sťažovateľa a príslušné plnomocenstvo mal vyšetrovateľ už preukázateľne k dispozícii. Z písomného upovedomenia obhajcu sťažovateľa z 12. októbra 2016 vyplývalo aj to, že žiada, aby bol v primeranom časovom predstihu upovedomený o ďalšom plánovanom procesnom úkone, o jeho obsahu a čase konania. O existencii predmetného uznesenia sa obhajca dozvedel až pri nahliadnutí do spisu 11. novembra 2016. Uvedené konanie vyšetrovateľa, resp. prokurátora tak prakticky úplne zbavilo sťažovateľa možnosti využiť svoje procesné práva (napr. podať sťažnosť proti uzneseniu o pribratí znalca v zmysle ustanovenia § 148 ods. 4 Trestného poriadku).

22. Závery znalkyne o syndróme závislosti sťažovateľa od alkoholu sú absolútne objektívne nepodložené a sú nezlučiteľné s odbornou činnosťou znalca. Zo znaleckého posudku je zrejmé, že znalkyňa pristupovala už k samotnému psychiatrickému vyšetreniu sťažovateľa predpokajato, a to najmä čo sa týka jeho údajného alkoholizmu. Stalo sa tak pravdepodobne v dôsledku neprofesionálneho predčasného názorového príklonu znalkyne k tvrdeniam poškodenej. Znalkyňa pri vypracovaní znaleckého posudku vychádzala z výpovede poškodenej, z ktorej pri vypracovaní znaleckého posudku čerpala. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na výpoveď lekára [REDAKOVANÉ], ktorého sťažovateľ požiadal o poskytnutie lekárskej správy zo vstupnej prehliadky sťažovateľa z 11. októbra 2016 v Ústave na výkon väzby a na výkon trestu odňatia slobody Nitra.

Podľa tejto správy ■■■■■ ■■■■■ nepozoroval žiadne príznaky indikujúce závislosť od alkoholu u sťažovateľa tak, ako ich „pozorovala“ znalkyňa z niekoľkominútového rozhovoru so sťažovateľom. Nie zanedbateľnou skutočnosťou sa tiež môže javiť poradové číslo znaleckého posudku v októbri (60), pričom vypracovanie jedného znaleckého posudku trvá podľa znalkyne približne 20 hodín. Zaujímavá je aj skutočnosť, že príslušné pracovisko vyšetrovateľa „využíva“ služby tejto znalkyne vo viacerých trestných konaniach. Frekvencia takejto spolupráce s políciou môže mať pochopiteľne vplyv na neustrannosť znalca. Na otázku obhajcu pri výsluchu znalkyne týkajúcu sa frekvencie takejto spolupráce táto odmietla odpovedať, resp. okresný súd odmietol takúto otázku obhajcu pripustiť. Tieto skutočnosti majú zásadný význam z hľadiska posúdenia opodstatnenosti a dôvodnosti uloženého ochranného protialkoholického liečenia.

23. Ďalším zásadným porušením práv obhajoby bolo odmietnutie všeobecným súdom vykonať dôkaz previerkou výpovede na mieste samom. Sťažovateľ sa mal nebezpečného vyhrážania dopustiť tak, že po požití alkoholických nápojov, keď poškodená ležala v posteli so svojou maloletou dcérou v izbe a práve zaspávala, mal jej sťažovateľ priložiť ku krku poľovnícky nôž v dĺžke 13 cm s plastovou rúčkou so vzorom dreva, a keď sa poškodená prebrala, mal jej povedať, že ju zabije, odtrhne jej hlavu, dá ju zabiť ruskou mafiou a potom, čo ho poškodená od seba odsotila, mal sa jej opakovane vyhrážať zabitím. Previerkou výpovede na mieste činu bolo možné preveriť výpoveď poškodenej o vydaní polícii toho noža, s ktorým mal sťažovateľ spáchať skutok, keď na hlavnom pojednávaní poškodená uviedla, že polícia prišla k poškodenej domov, pričom nôž mal byť zavesený na vešiaku a polícia ho zobrala so sebou. Pritom zo zápisnice z obhliadky miesta činu z 9. októbra 2016 nevyplýva, odkiaľ (z akého konkrétneho miesta) mal byť políciou predmetný nôž zaistený. V priloženej fotodokumentácii nie je zadokumentované miesto, kde sa mal predmetný nôž nachádzať, ale taktiež ani samotný nôž na mieste, odkiaľ bol zobrať, a kde ho mal sťažovateľ podľa výpovede poškodenej odložiť. Preverenie výpovede na mieste samom týkajúcej sa uvedených skutočností má esenciálny význam, lebo skutok mal sťažovateľ spáchať s týmto nožom, teda so zbraňou, čo má význam nielen z hľadiska kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu. Z nijakého iného dôkazu v spise

nevyplýva, kde bol nôž uložený. Okresný súd tomuto návrhu na vykonanie dôkazov taktiež nevyhoviel.

24. Právoplatný rozsudok je založený na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku. Pochybenie okresného súdu a v nadväznosti na to i krajského súdu spočíva v nesprávnom a neúplnom vyhodnotení okolností rozhodných pre právnu kvalifikáciu konania sťažovateľa.

25. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR postupom a uznesením zo dňa 27.2.2020 vedenom pod sp. zn. 5Tdo 81/2019 porušil základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 17 ods. 1 a 2 čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

2. Ústavný súd SR uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Tdo 81/2019 zo dňa 27.2.2020 ruší a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 2.000 eur, ktoré, ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť náhradu trov konania sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Skutkový stav veci

26. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 81/2019 z 27. februára 2020, ktoré bolo právnemu zástupcovi sťažovateľa doručené 16. marca 2020, vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 4 To 64/2018 z 25. októbra 2018.

27. Podľa konštatovania najvyššieho súdu v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku („zásadným spôsobom bolo porušené právo

na obhajobu“) sťažovateľ namietal nedoručenie uznesenia o pribratí znalkyne z 24. októbra 2016 jeho obhajcovi, ktorý obhajobu prevzal už 12. októbra 2016, pričom o nedoručení uznesenia sa obhajca dozvedel až pri nahliadnutí do spisu 11. novembra 2016, čím bol sťažovateľ zbavený možnosti využiť procesné práva (napr. na podanie sťažnosti proti uzneseniu). Došlo tiež zo strany všeobecných súdov k odmietnutiu vykonať previerku výpovede na mieste pre účely spresnenia určitých významných skutkových okolností.

28. Podľa názoru najvyššieho súdu znemožnenie uplatnenia práva na obhajobu je subsumovateľné pod porušenie práva na obhajobu ako dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku len za predpokladu, že taký postup orgánov činných v trestnom konaní negatívne ovplyvnil vykonávanie procesných úkonov po začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Za porušenie práva na obhajobu nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov. Konkrétne zo spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľovi bol ustanovený za obhajcu [REDAKOVANÉ] a neskôr si sám zvolil za obhajcu [REDAKOVANÉ]. Uznesenie o pribratí znalkyne z 24. októbra 2016 bolo sťažovateľovi a aj jeho obhajcovi riadne doručené, čo preukazujú aj priložené doručky, pričom sa následne mohli k uzneseniu vyjadriť, a tak uplatniť svoje procesné práva. V rámci ustálenej judikatúry platí, že predmetom dovolacieho konania nemôže byť, akým spôsobom sa všeobecné sudy nižších stupňov vysporiadali s hodnotením jednotlivých dôkazov, resp. aké závery z nich vyvodili, pretože tu ide o otázky skutkového charakteru, ktoré sú z dovolacieho konania vylúčené. To platí aj pre odmietnutie vykonania sťažovateľom navrhovaných dôkazov. Záleží na rozhodnutí súdu zvážiť, ktoré dôkazné prostriedky použije.

29. Ďalej najvyšší súd konštatuje, že sťažovateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku („rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“). Konkrétne namieta, že z vykonaných dôkazov neboli zistené také skutočnosti, ktorými by bola jeho vina preukázaná, pretože naplnenie skutkovej podstaty trestného činu podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona vyplýva z výpovedí jedinej svedkyne (poškodenej), ktorej tvrdenia neboli potvrdené žiadnym iným dôkazom. Odvoláva sa aj na výpovede svedkyne [REDAKOVANÉ].

30. Najvyšší súd je toho názoru, že uplatnený dovolací dôvod sa vzťahuje na najdôležitejšiu fázu trestného konania – dokazovanie, ktoré prebieha v štyroch etapách (vyhľadávanie dôkazov, ich zabezpečovanie, vykonávanie a hodnotenie). Tento dôvod dovolania sa vzťahuje predovšetkým na tretiu etapu dokazovania, t. j. vykonávanie dôkazov súdom. Možno ho uplatniť v prípade, ak dôjde k porušeniu zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie jednotlivých dôkazov tak, že sa rozhodnutie opiera o nezákonné dôkazy. Nemožno však úspešne napadnúť informatívnu hodnotu dôkazu, resp. spôsob jeho vyhodnotenia súdom. Sťažovateľ spochybňoval svedecké výpovede poškodenej, ako aj nepreukázanie jeho viny, čo je v dovolacom konaní neprípustné, lebo ide o namietanie skutkového stavu a nevyhodnotenia dôkazov. Správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Len s poukázaním na nesprávny postup pri hodnotení dôkazov, ako aj na odmietnutie vykonania navrhovaných dôkazov predmetný dovolací dôvod vyvodzovať nemožno.

31. Sťažovateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku („rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“) namietal naplnenie znakov skutkovej podstaty spáchaného trestného činu, pretože zistenie skutkového stavu veci vyžaduje spoľahlivé zistenie všetkých dôležitých skutočností bez akýchkoľvek pochybností. Nepostačuje len zistenie pravdepodobnosti dokazovanej okolnosti. Preto ak zostanú po vykonaní dokazovania pochybnosti o niektorej dôležitej skutkovej okolnosti, treba rozhodnúť v prospech obvineného v zmysle zásady *in dubio pro reo*.

32. Najvyšší súd zdôrazňuje, že v rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd skúma, či skutok ustálený všeobecnými súdmi nižšieho stupňa bol správne podradený pod príslušnú skutkovú podstatu. Iba opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Pritom je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili všeobecné súdy nižšieho stupňa. Z obsahu dovolania vyplýva, že vo vzťahu k označenému dovolaciemu dôvodu uplatnil sťažovateľ výlučne námietky, ktorými zjavne vybočil z deklarovaného dovolacieho dôvodu. Jeho

námietky smerovali proti spôsobu hodnotenia dôkazov a proti správnosti skutkových zistení všeobecných súdov nižšieho stupňa, resp. proti správnosti posúdenia zisteného skutku.

33. Napokon sťažovateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku („bolo uložené ochranné opatrenie, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky“). Konkrétne namietal závery znalkyne, ktoré sú podľa neho absolútne objektívne nepodloženým a s odbornou činnosťou znalkyne nezlučiteľným tvrdením. Znalkyňa pri vypracovaní posudku vychádzala z výpovede poškodenej, hoci iný lekár nepozoroval žiadne príznaky indikujúce závislosť od alkoholu u sťažovateľa. Poukázal aj na poradové číslo znaleckého posudku a na to, že polícia využíva služby tejto znalkyne vo viacerých veciach. To všetko vedie podľa sťažovateľa k záveru o neodôvodnenosti uloženého ochranného protialkoholického liečenia.

34. Podľa názoru najvyššieho súdu v danom prípade mal okresný súd fakultatívnu možnosť uložiť ochranné opatrenie, ktorú na základe odporúčania znalkyne v súlade so zákonom aj využil.

III.

Relevantná právna úprava

35. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

36. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

37. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

38. Jadrom podanej ústavnej sťažnosti je napádanie skutkových záverov všeobecných súdov o tom, že sa sťažovateľ dopustil spáchania skutku. Tieto námietky sú zhrnuté v bode 5 a v ďalšom podrobne rozvedené (konkretizované) v bodoch 6 až 19, ako aj v bode 23.

39. Okrem toho sťažovateľ v bode 21 namieta porušenie obhajobných práv, keďže uznesenie vyšetrovateľa z 24. októbra 2016 o pribratí znalca nebolo jeho (ešte 12. októbra 2016) zvolenému obhajcovi doručené a tento sa o uznesení dozvedel až 11. novembra 2016 v rámci nahliadnutia do spisu, čím bol sťažovateľ úplne zbavený možnosti využitia svojich procesných práv (napr. práva podať sťažnosť proti uzneseniu).

40. Ústavnú sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

41. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh

preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

42. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

43. Hlavnou námietkou sťažovateľa tak v ústavnej sťažnosti, ako aj v predchádzajúcom dovolaní bolo nesprávne ustálenie skutkového stavu so záverom o jeho vine, ktorý však na základe vykonaných dôkazov podľa neho neobstojí, a to tým viac, že niektoré jeho relevantné dôkazné návrhy neboli akceptované (dokazovanie zostalo v podstatných okolnostiach neúplné).

44. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd dostatočným, ustálenej judikatúre zodpovedajúcim a presvedčivým spôsobom vysvetlil, že skúmať správnosť zisteného skutkového stavu a úplnosť vykonaného dokazovania v dovolacom konaní nie je možné. Dovolací súd je totiž viazaný skutkovým stavom tak, ako bol tento právoplatnými rozhodnutiami všeobecných súdov nižšieho stupňa zistený. Inými slovami, najvyšší súd

jasne deklaroval, že uvedená časť dovolacej argumentácie sťažovateľa (smerujúca proti skutkovým zisteniam) je a priori ako dovolací dôvod nespôsobilá.

45. Treba zdôrazniť, že sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti už uvedený rozhodujúci záver najvyššieho súdu nijako nenapáda, ba ani sa len nepokúša s ním vecne polemizovať. Sťažovateľ sa obmedzil v podstate na zopakovanie argumentácie uvedenej predtým už v dovolaní, a to bez toho, aby akokoľvek reflektoval na protiargumentáciu najvyššieho súdu. Ústavný súd teda nemá k dispozícii žiadne tvrdenia zo strany sťažovateľa, ktorými by tento vyvracal či aspoň spochybňoval správnosť záverov najvyššieho súdu vo vzťahu k otázke správnosti skutkových záverov o jeho vine.

46. Ústavný súd ďalej poznamenáva, že vzhľadom na stanovisko najvyššieho súdu, ktorým tento odmietol skúmať správnosť skutkových záverov všeobecných súdov nižšieho stupňa, bolo logické ústavnou sťažnosťou napadnúť (aj) odvolacie uznesenie krajského súdu, a to práve preto, že tento v rámci odvolacieho konania správnosť skutkových záverov okresného súdu bol oprávnený, ale aj povinný skúmať, pričom argumentácia takto podanej ústavnej sťažnosti (smerujúcej proti krajskému súdu) by sa opierala o skutočnosti, na ktoré sťažovateľ poukazuje. Takto smerovaná ústavná sťažnosť však podaná nebola.

47. Ďalej sťažovateľ namieta porušenie obhajobných práv, keďže uznesenie vyšetrovateľa z 24. októbra 2016 o pribratí znalca nebolo jeho (ešte 12. októbra 2016) zvolenému obhajcovi doručené a tento sa o uznesení dozvedel až 11. novembra 2016 v rámci nahliadnutia do spisu, čím bol sťažovateľ úplne zbavený možnosti využitia svojich procesných práv (napr. práva podať sťažnosť proti uzneseniu).

48. Ústavný súd v danej súvislosti uvádza, že skutkový stav týkajúci sa tejto námietky nebolo možné z tvrdení sťažovateľa, ale ani z dôkazov, ktoré ústavnému súdu predložil, celkom spoľahlivo zistiť. Sťažovateľ tvrdí, že jeho obhajcovi uznesenie o pribratí znalca doručené nebolo. Najvyšší súd tvrdí opak, avšak z údajov ním uvádzaných nevyplýva, či uznesenie bolo doručené pôvodne ustanovenému obhajcovi alebo neskôr zvolenému obhajcovi sťažovateľa. Nie je preto celkom vylúčené, že uznesenie naozaj zvolenému obhajcovi doručené nebolo. Sťažovateľ pritom nepovažoval za potrebné

zaujať žiadne stanovisko k tvrdeniu najvyššieho súdu, podľa ktorého uznesenie obhajcovi doručené bolo.

49. Ústavný súd napriek uvedenej skutkovej nejasnosti nepovažoval za potrebné bližšie spornú otázku objasňovať, pretože sťažovateľova námietka (aj keby bola pravdivá) sa javí vo svojej podstate ako celkom neakceptovateľná.

50. Ak uznesenie o pribratí znalca nebolo obhajcovi sťažovateľa doručené, potom sa nemohlo stať ani právoplatným. Tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého nedoručením uznesenia bol zbavený možnosti procesnej obrany (najmä podaním sťažnosti proti uzneseniu ako riadneho opravného prostriedku), je evidentne nesprávne. Potom, čo obhajca sťažovateľa pri nahliadnutí do spisu 11. novembra 2016 zistil, že uznesenie bolo vydané, ale jemu nebolo doručené, nič nebránilo tomu, aby sa doručenia uznesenia domáhal, resp. aby rovno podal proti uzneseniu (ktorého presný obsah už poznal) riadny opravný prostriedok.

51. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu